

**ARKADAŞ EDİNME GÜÇLÜĞÜ ÇEKEN ÇOCUKLARIN
PROBLEMLERİNİ ÇÖZMEDE ÇOCUK EDEBİYATINDAN
YARARLANMA**

Lokman TURAN*

ÖZET

Bu çalışmada sosyalleşme kavramı çeşitli yönleriyle ele alınmış, çocuğun arkadaş bulma konusunda yaşadığı problemler irdelenmiş, çocuk edebiyatı vasıtasıyla problemlerle başa çıkmada çocuklara nasıl yardımcı olunacağı araştırılmıştır. Genel hatlarıyla kitapla terapi konusu değerlendirilmiş ve çocukların problemlerle başa çıkabilmeleri için faydalanılacak çocuk edebiyatı türlerinde bulunması gereken özellikler üzerinde durulmuştur. Kitapla terapi öğretmen düzeyinde derin psikolojik problemleri çözümlenmekten ziyade, arkadaş edinme güçlüğü çeken çocuklara yardım etme amacıyla uygulanabilir bir yöntemdir. Bu bakımdan, öğretmenin sınıf içinde belli bir metot takip etmesi gerektiğinden hareketle bir yöntem belirlenmiş ve konuyla ilgili olarak yazılmış bir öykü bu yöntemle göre incelenmeye çalışılmıştır.

***Anahtar Kelimeler:** sosyalleşme, bibliyoterapi, çocuk edebiyatı, öykü, problem, yöntem*

ABSTRACT

Benefiting From Children's Literature In Dealing With Problems Of Children Who Experience Difficulty In Getting Friends

In this study, concept of socialization are reviewed in different aspects, the problem of children who experience difficulty in getting friends are scrutinized and the ways how can be come over the problem and help children by means of

* Yard. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi

Arkadaş Edinme Güçlüğü Çeken Çocukların Problemlerini Çözmede Çocuk Edebiyatından Yararlanma

children's literature are investigated. In general object of treatment by book were evaluated and properties should be included in children's literature types that will be benefited to over come the problem were emphasized. Treatment by book is a method that can be applied to the children who experience difficulty in getting friends rather than children who has profound psychological problem to be treated under the observation of the teacher. In this regard, a method specified because of a viewpoint of necessary that a teacher should follow a specified method in class and a story that was written on the object was tried to investigate according to this method.

Key Words: *socialization, children's literature, children, story, problem, method*

Sosyalleşme, kişinin içinde yaşadığı topluma uyum sağlamasına ve toplumla kültürel bağlamda bütünleşmesine imkân sağlayan bir süreçtir (Dönmezer 1984, 141). Maddî ve manevî değerler anlamına gelen kültürün, nesilden nesle aktarılması gerekir. Sosyalleşme, değerler manzumesi olan kültürü belli metotlarla çocuğa aktarmanın önemli bir yoludur. Bir çocuğun sosyalleşmesini sağlayan vasıtalar, ailesi, komşuları, oyun arkadaşları, okul arkadaşları ve öğretmenleridir (Özgüven, 1996. 43). Sağlıklı nesiller yetiştirebilmek için bu vasıtaların iyi seçilmesi ve çocuğun toplumsallaşmasının önündeki engellerin kaldırılması gerekir.

Çocuğun öznel olarak sosyalleşmesi için, çevresindeki kişilere uyarlanması ile ortaya çıkan bir öğrenme süreci başlar. Bu bakımdan sosyalleşme, bireyin öğrenmesiyle ilgili bir durumdur (Fichter, 1994, 23). Sosyalleşme mademki öğrenilen bir olgudur, öyleyse bu konuda çocuğun önünü açacak ve ona yardımcı olacak çalışmalar yapılmalıdır. Çocuk öğrenen bir organizma olduğuna göre, kendi kendine sosyalleşmesini sağlayacak yolları bulmasına imkân tanımak ve çocuğun önündeki engelleri kaldırmak gerekir.

Arkadaşlık erken çocuklukta başlar ve gelişir. Bir çocuk ilkokul yıllarında arkadaşlık edinmede güçlük çekiyorsa, sonraki yıllarda bir arkadaş grubuna dâhil olması zordur. Aile ve öğretmen çocuğa uygun oyun ve arkadaşlık ortamı oluşturarak yardımcı olabilir. Arkadaşsızlığın meydana getirdiği yalnızlık ve eksiklik duygusunu aileden gelen sevgi ortadan kaldıramaz (Yörükoğlu, 1998:69). Aile sevgisinin çocuktaki sosyalleşme problemlerine olumlu katkılar sağlamayacağı ileri sürülemezse de, bu sevginin çocuğun yeni arkadaşlıklar kurması için yönlendirici olması gerekir.

Arkadaşlık kurabilmek ve bunu sürdürebilmek başlı başına bir başarı, ruh sağlığının bir göstergesi olabilir. Ailesine bağlı, sıkılgan bir çocuk okulda başarılı olabilir, ama arkadaşlık kurmada çok yetersiz olabilir. Gençlik çağında, gençlerin ruh hekimlerine başvurma nedenlerinin başında arkadaşsızlık yakınması gelir (Yörükoğlu, 1998:70). Bu yakınmalar, çocukların hemcinslerine ve karşı cinse yaklaşmada güçlük çekmekten kaynaklanmaktadır. Özellikle kapalı ailelerin çocuklarının karşı cinsle münasebet kuramamaları çocuğun, ileri yaşlarda daha büyük problemlerle karşılaşmasına neden olabilmektedir.

Arkadaş edinme güçlüğünün nedenleri ve arkadaş seçimi konusunda çocuğun aldığı tutumlar çeşitlidir. Çekingenliği nedeniyle diğer arkadaşlarından uzak kalmaya çalışan çocuklar, daha önceki temaslarında karşılaştıkları talihsizliğin verdiği korkuyla hareket ederler. Bunun tersi durumlar da vardır. O da çocuğun bir sosyal gruba dâhil olurken fazlaca saldırgan oluşudur. Saldırganlık içine dâhil olduğu grup tarafından istenilmeme hissini telafi etmek şeklinde ortaya çıkar. Öğretmenin öğrencilerinin korkunun mu yoksa deneyimsizliğin mi böyle bir olaya sebep olduğunu bilmesi gerekir. Buradaki amaç sosyal ilişkilerde bir kolaylık sağlamaya çalışmaktır. Şüphesiz bu konuyu belirlemenin en iyi yolu sosyal oyunlardır (Cole-Morgan, 2001:166-167). Oyun çocuğun sosyalleşmesinde en önemli olgudur. Çocuğun gerçek dünyaya hazırlanmasında, kişisel gelişimini tamamlamasında oyun ve oyun ortamının oldukça büyük önemi vardır. Bu bakımdan çocuklar için atılacak her adımda oyun ve oyun mantığı dikkate

Arkadaş Edinme Güçlüğü Çeken Çocukların Problemlerini Çözmede Çocuk Edebiyatından Yararlanma

alınmalıdır. Batıda çocuk edebiyatının gelişimi, özellikle 19. yüzyılda kitapların oyuncaklaştırılmasıyla sağlanmıştır. Kitabın çocuğun gözünde bir oyun veya oyuncak imajı uyandırması, çocuğun okuma alışkanlığı kazanmasına büyük katkılar sağlayacaktır.

Çocuk edebiyatında problem odaklı çocuk kitapları, çocukların doğrudan anlayamadığı ve değerlendiremediği bazı gerçekleri edebiyat yoluyla çocuğa ulaştırmak gayesi güder. Bu sayede çocuk kendi dünyasına ve problemlerine benzer bir dünyayı edebiyat vasıtasıyla algılamaya başlar. Her ne kadar kitaplarda sunulan öneriler bir reçete sunmasa da, yol gösterici mahiyette olduğu muhakkaktır (Dilidüzgün, 1996:97). Gelişmiş ülkelerde kitaplarla terapi öteden beri kullanılan bir yöntemdir. Eski Yunanca'da kitapla terapi anlamına gelen *biblioterapi*, kişinin olaylarla ve karşılaştığı sorunlarla baş etme becerilerini geliştirmesi, kendine, çevresine ve geleceğine ilişkin daha olumlu bir bakış açısı kazanması ve kendini geliştirmesi için kitap ve dergi gibi araçları iyileştirme amacıyla kullanmadır. Bibliyoterapi amacı ile başvurulacak kaynaklar psikolojik sağlıkla ilgili konularda doğrudan doğruya bilgi veren kitaplar olduğu gibi; çeşitli konularda yazılmış roman, hikaye, masal türünden kitaplar da olabilir. Bibliyoterapi tekniği uygulanırken, çocuğun yıldırılmaması, okuma ya da yazma görevi verilmemelidir. Tekniğin başarılı olabilmesi için danışman veya öğretmen kaynakları iyi seçmeli, edebî metni derinliğine incelemeli ve belli bir plan içinde hareket etmelidir (Kantarcıoğlu, 1998: 181). Bibliyoterapi genel olarak rehber öğretmenler tarafından kullanılan bir yöntem olmakla birlikte öğretmenlerin de basit düzeyde uygulayabilecekleri bir yöntemdir. Çocuk edebiyatı, öğretmenlere böyle bir imkân sunacak materyallere sahiptir. Çocuğun günlük hayatında beden hareketleriyle yansıttığı sevinç, öfke, korku, çaresizlik gibi davranış şekilleri çocuk edebiyatında kelimelerle ve resimlerle anlatılır. Çocuk edebiyatı vasıtasıyla, çocuğun karşısına bir anlamda her yönüyle insan ve onun problemleri çıkarılır (Sever, 2003:11). Böylece çocuğun bu problemler karşısındaki tavrı belirlenir ve ona göre stratejiler geliştirilebilir.

Dökmen (1998:24), çocuğun okuduğu güzel metinler sayesinde elde ettiği dil ve kendine güvenle çevresindeki insanlarla iletişim kurma eğilimine gireceğini söyler. Kitaplar çocuklara problemlerini çözmede kesin reçeteler sunmasa da, öğretmenler ve ana babalar, çocuk edebiyatı aracılığıyla çocukların problemlerine çare arayabilir ve çözüm yolları bulabilirler.

Edebiyat çocuğun duygusal ve sosyal problemlerini çözmede ona yardım etmek için etkili bir araç olarak kullanılabilir. Çeşitli edebî örneklerden hareketle çocuk, problemler karşısında yalnız olmadığını anlayabilir. Öğretmen ve çocuk birlikte, edebî metinler sayesinde, problemlere farklı çözüm yöntemleri bulabilirler (Tu, 1999).

Çocuk edebiyatı ürünlerinin (şiiir, masal, öykü, roman vs.), çocuğun problemlerini çözmeye yardım etmesi için, şu özelliklere sahip olması gerekir:

1. Çocuk edebiyatı kitabı temiz, anlaşılır bir dil ve çocuğun dil gelişimini dikkate alan bir dikkatle yazılmış olmalı.
2. Bu metinlerde çocukların aşına oldukları bir dil kullanılmalı,
3. Kitaplarda anlatılan olay ve durumlar çocuğun hayat tecrübesine uygunluk arz etmeli.
4. Yazar hikâye ve romanlarda karakterler için olası gelecekler betimlemeli. Resimler, problemler dürüstçe ve tavır apaçık bir şekilde ortaya konulmalı.
5. Hikâyelerde, hayat deneyimleri zengin ve duygularını anlatabilen çok boyutlu karakterler sunulmalıdır.
6. Edebî metin tartışma potansiyeli sunmalıdır.
7. Kitap, problemin çözümü için çalışma metotları önermelidir.
8. Çocuk edebiyatı metni, iletişimin açık yolları olduğunu kanıtlamalı ve çocukların sorularına cevap vermelidir.
9. Okuyucuda gerçek arzular üreten durumlar sunmalıdır.
10. Tartışmaya açık problemler sunan, öğretmenlerin bu problemleri çözmede çocuklara yardım etmesine imkân sağlayan metinler olmalıdır.

11. Çocuğa görelik ilkesine uygun olmalıdır
12. Çocuk edebiyatı kitaplarında kişiler, olaylar ve mekân unsurları çocuğun dünyasından alınmalıdır.

Örnek Metnin Özeti ve Kahramanların Problem Karşısındaki Tutumları

Gülten Dayıoğlu'nun "Arkadaş Edinmek Zor Mu?" (Dayıoğlu, 2002) adlı öyküsü, çocuğun sosyalleşme araçlarından, arkadaş edinme ile ilgili problem üzerinde duran ve yukarıda saydığımız özellikleri içeren örnek bir öyküdür. Bu öyküde arkadaş edinmede güçlük çeken Okan'a annesi ve ablası tarafından yapılan bazı önerilerle problemi nasıl çözeceğine dair yollar sunulmuştur. Okan derslerinde başarılı, çalışkan fakat suskundur. Öğretmen, Okan'ın suskunluğunu hoşgörüle karşılar ve Okan'ı konuşturmaya çalışırken sabırlı davranır. Çocuğun üstündeki bu çekingenliğin zamanla kalkacağına inanır. Öyküde Okan'ın ablası Ayla neşeli, arkadaş canlısı ve arkadaşlarıyla iletişim kurmayı bilen bir tiptir. Okan, ablasının arkadaşları eve geldiğinde, onları rahatsız eden, oyunlarını bozan ve evden ayrılmalarına neden olan bir çocuktur. Ablasının Okan'dan şikâyetçi olması nedeniyle, anneleri Okan'a böyle bir davranış sergilemesindeki sebepleri sorar. İlk önce konuşmak bile istemeyen Okan, davranışının altındaki sebebi söyler. Kimse kendisiyle arkadaşlık yapmak istememektedir. Arkadaşlarının kendisiyle iletişim kurmalarını bekleyen Okan, onlara yaklaşmamaktadır. Onlarla iletişim kurma konusunda bir çaba göstermemektedir. Anne ve abla, Okan'ın böyle bir çaba göstermezse arkadaşsız kalacağını, onlarla iletişim kurma konusunda gayret göstermesi gerektiğini söylerler.

Öğretmen tutumu: Öğretmenin Okan'ın problemi karşısında sabırlı olması, çekingenliği atmasını sağlamak için gereklidir. Bu problemi zamanla çözeceği kanaatini taşımalıdır.

Anne yaklaşımı: Probleme çözüm bulma konusundaki ilk adım, çocuğu hırçınlaştırıcı davranışlardan uzaklaştırmak şeklinde atılır. Annelerin bu tür problemleri olan çocuklarına nasıl yaklaşmaları gerektiği konusunda model

olmalıydılar. Yazar, “Arkadaş Bulmak Zor mu?” adlı öyküsünde kendi yaklaşımını anne aracılığıyla belli eder. Anne, çocuğunu bu durumdan kurtarmak için önce konuyu anlamaya çalışır. Bu çabası öyküde şu cümleyle anlatılır: “Annesi bu sorunu, iyice su yüzüne çıkarmaya karar verdi.” Okan’ın çevreyle arkadaşlık kuramaması konusunda ilk önce Okan’ı suçlayan anne: “Çevrene kötü mü davranıyorsun?” sorusunu sorar. Daha sonra Ayla’nın da doğrulamasıyla Okan’ın arkadaşlarına kötü davranan bir çocuk olmadığını anlar. Anne problemi çözmede “öğüt” verme yolunu seçer. Bu öğütler: “Arkadaşlarının aralarına katılmalısın, onlarla konuşmalısın, oyunlar önermelisin, konuşulan konularla ilgilenmelisin, hiç çekinmeden görüşlerini bildirmelisin.” Anne Okan’ın sosyal uyumunu sağlamak için, arkadaşlarını anlamasını ve onlarla uyum sağlaması gerektiğini söyler. Bu öğütlerden ikisi Okan’ın *benini ön plâna çıkarıcı ve öz güven telkin edici* niteliktedir: “Onlara oyunlar *önermelisin*, hiç çekinmeden *görüşlerini bildirmelisin*.”

Ayla: Ayla ilk başta kardeşinin tutumunu hazmedemez, hatta onun arkadaşlarını rahatsız etmesinden dolayı ağlar ve kardeşinin niçin böyle davrandığını anlamadan onu suçlar. Fakat daha sonra arkadaşsız kalmasını için, çevreyle iletişim kurma konusunda kendi deneyimlerini anlatarak, Okan’a yardım etmeye çalışır. “*Bazen ben de oynayayım mı diye soruyor, bazen de pat diye giriyorum oyuna. Arada bir tersleyenler oluyor. Ama uzun sürmüyor bu huysuzluklar. Hemen kaynaşyoruz birbirimize... Ben arkadaşlarımı hep böyle edindim. Kendim gidip onlara sokuldum. Kendimi tanıttım. Beni kısa sürede sevdiler. Ben de onları sevdim. Arkadaş olduk. ...Birinci sınıftayken ben de arkadaş bulmakta zorluk çektim. Çocuklar beni kurdukları oyuna almak istemediler. Şimdi o kadar çok arkadaşım var ki...*”

Problemlerle başa çıkmada çocuklara yardım etmek için edebiyat kullanıldığında, eğitimciler, öğrenilen görevlerin amacı üzerinde düşünürler; kimin katılacağına ve öyküdeki karakterlerin problemleriyle, çocuğun hayat tecrübeleri arasında ilişki kurmak için plân yapmaya karar verirler.

Çocuk edebiyatının çocukların problemlerle baş etmesi için kullanılması gereken bir araç olduğunu söyleyen Susan Miller çocukların problemlerinin; gelişim ve

Arkadaş Edinme Güçlüğü Çeken Çocukların Problemlerini Çözmede Çocuk Edebiyatından Yararlanma

çözüm yollarının- ne olduğu konusunda edebiyatı kullanan öğretmenler için bazı yöntemler sunar (Tu, 1999).

Yöntem

Saptama: Problemi belirlemek ve tartışmak. Bu problemler çocuklar için anlamlı, ilginç ve uygun olmalı.

Aniden gelen parlak fikir: Çocukları olası çözüm hakkında düşünmeye teşvik etmek. Onların bütün düşüncelerine tepki vermek ve onları dinlemek.

Seçmek: Çeşitli çözümlerin avantajlarını ve sakıncalarını görmeleri için seçim hakkını kullanmaları konusunda onlara yardım etmek.

Keşfetme ve uygulama: Çocukların gerekli materyalleri ve kaynakları toplamalarına ve böylece, eğer yapılabilirse, onların seçtiği çözüm yollarını bulmalarına izin vermek.

Değerlendirme: Çocuğun çözüm önerisinin problemin çözümünde başarılı olup olmadığını gözlemlemek ve tartışmak. Eğer yapılabilirse, çocukların çözüm yollarını değiştirmelerine yardım etmek veya yeni çözümler keşfetmeleri konusunda onları cesaretlendirmek.

Ailenin fakirliği, sevgisizlik, dayak, toplumdan şu ya da bu şekilde dışlanmışlık, çevredeki insanların birbirleriyle yaşadıkları çatışmalar, yaşanan çevrenin tahrip edilmesi, hayvanlarla insanlar arasındaki münasebetler, özürlü çocukların durumu gibi konuların işlendiği kurmaca metinlerle çocuklar, ikinci gerçeklikle tanışırlar. Farklı bir gerçekliği ön plâna çıkaran bu tür eserler, çocuklara geniş bakış açıları kazandırır. Çocuk edebiyatı vasıtasıyla çocuk karar verme yeteneğini elde eder, başarının gururunu yaşar (Lukens, 1999: 7). Bu sayede çocuğa çok yönlü okuma alışkanlığı kazandırılır ve çevreye karşı duyarlı birey olmasına katkıda bulunulur. Bununla birlikte çocuk edebiyatı çocuğun karşılaştığı gerçeklerin onların dünyasına sokulması işlevini de üstlenir. Bu sayede çocuk kendi gerçeğiyle yüzleşme imkânı bulur ve ortada bir problem görürse onunla hesaplaşmaya girişir.

Şimdi yukarıda sayılan yöntemleri “Arkadaş Edinmek Zor Mu?” adlı öyküye uyarlayalım:

Saptama: Arkadaş edinmede güçlük çekme, yalnızlık, iletişim kurma güçlüğü ve bu durumların Okan’da meydana getirdiği etki.

Okan’ın ve ailesinin psikolojik durumunu yansıtan kelimeler: “susmak, somurtkan olmak, kızmak, evi darmadağın etmek, ağlamak, şaşırarak, can sıkıntısı, gözden yaşların boşanması...”

Psikolojik durumları yansıtan sözcük ve sözcük gruplarının geçtiği cümleler ise şunlardır:

“Okan’ın *susmuşluğu* ve *somurtkanlığı*, arkadaş edinmesine engel oluyordu. Ablasının hem kendi sınıfından, hem de başka sınıflardan birçok arkadaşı vardı. Kimileri eve de geliyorlardı. Okan, ablasının eve arkadaş çağırmasına çok *kızıyordu*. Onları *istemediğini* açıkça belirtiyordu”

“Eve Ayla’nın arkadaşları geldi. Birlikte ders çalıştılar. Sonra evcilik oynamaya başladılar. Ancak Okan *rahat dirlik vermedi*. Bebeklerini alıp kaçıyor, ev edindikleri köşeleri *darmadağın ediyordu*.”

Bu problemin anne ve ablada yarattığı durum: “Arkadaşlarının evden ayrılmalarının ardından Ayla *ağlamaya* başladı. Anne ne yapacağını *şaşırmıştı*.”

Neden böyle davrandığını soran anneye, “canım *sıkılıyor*” diye cevap verir Okan.

Neden arkadaşı olmadığını sorulunca Okan: “- Kimse benimle arkadaş olmak istemiyor ki! Bunları söylerken gözlerinden *yaşlar boşandı*”

Okan’ın, ablasının kız arkadaşlarına kötü davranmasının sebebi, hasretini çektiği sevgiyi ve arkadaşlığı bulamamasının verdiği üzüntünün bir ifadesidir.

Aniden gelen parlak fikir: Çocukları olası çözüm hakkında düşünmeye teşvik etmek. Onların bütün düşüncelerine tepki vermek ve onları dinlemek.

Öykü okunduğunda, problemle ilgili olarak anne ve ablanın çözüm yolları üzerinde durdukları görülecektir. Bunlardan hareketle, öğretmen öğrencilere, başka hangi yollarla yalnızlıktan kurtulabilecekleri konusunda tartışma açar; çocukların mantıklı, mantıksız her düşüncesini dinler ve çocuğa değer verdiğini hissettirir.

Örneğin, Ayla'nın arkadaş bulma konusunda ileri sürdüğü düşünceleri tartışmaya açılabilir. Bu düşüncelerin sakıncaları ya da uygun yönlerinden hareketle başka bir çözüm yoluna gidilebilir. Ayla, "*Bazen ben de oynayayım mı diye soruyor, bazen de pat diye giriyorum oyuna. Arada bir tersleyenler oluyor. Ama uzun sürmüyor bu huysuzluklar.*" şeklinde bir gizli önermede bulunarak yol göstermektedir. Öğrencilere acaba Ayla'nın birinci davranışı mı, ikinci davranışı mı doğrudur? Şeklinde bir soru yönelterek, tartışma başlatılabilir.

Çözüm Yollarını Seçmek: Öyküde karşılaşılan probleme ne tür önerilerde buldukları tartışmaya açılır. Örneğin, Ayla'nın önerisini ele alalım. Ayla, kardeşine arkadaşlık edinmesi için, doğrudan arkadaşlarının oyununa dahil olmayı önermişti. İkinci bir öneri olarak onlara kendileriyle oynayıp oynayamayacağını sorabileceğini ve böyle bir yolla arkadaş edinebileceği önerisinde bulunmuştu. Öğrencilerin öyküdeki bu önermelerden hareketle ortaya atacakları çözüm yollarının avantajlarını ve sakıncalarını görmeleri sağlanabilir ve bir seçim yapmaları konusunda öğretmen yol gösterici olabilir. Böyle bir durumda bireysel düşüncelerin bir süre sonra grup düşüncesine dönüşeceği görülür. Öğrencilerin bir kısmının, işbirliğine açık, hâlden anlayan, sokulgan, merhametli, sosyal kontrolü kabul eden, liderlik yapan veya yol gösteren, bencil ya da empati gösteren özellikler taşıdığı; diğer kısmının çekingen, utangaç, içine kapanık, somurtkan davrandığı fark edilebilir.

Keşfetme ve uygulama: Çocuklar okunan öyküden hareketle arkadaş edinme güçlüğü konusunda yalnız olmadıkları düşüncesine varırlar. Nitekim Okan, ablasının da böyle bir problemle yüz yüze geldiğini ve bu problemi nasıl hallettiğini keşfetmiş ve problemle nasıl başa çıkacağına dair bir ön bilgiye sahip olmuştur. Öğretmen iyi bir gözlem sonucu, yalnızlık çeken öğrencileri belirler ve çözüm yolları bulmaları konusunda onlara yardım eder.

Değerlendirme: Öğretmen, arkadaş edinme konusunda problemi olan öğrencilerin örnek hikâyedeki çözüm önerilerini benimseyip benimsemediklerini gözlemler ve bu konuyu yine onlarla tartışır. Eğer öğrencilerin yaptıkları önerilerde bir tutarsızlık

görürse, çocukların çözüm yollarını değiştirmelerine yardım eder veya yeni çözümler ortaya atmaları konusunda onları cesaretlendirir.

SONUÇ

Çocuk edebiyatı, problemlerle başa çıkmada çocuklara kesin bir reçete sunmamakla birlikte onların kendi kendileriyle yüzleşmeleri ve çözüm arayışları konusunda yol gösterici olabilir. Arkadaş edinme güçlüğü çeken çocuklara çocuk edebiyatı vasıtasıyla yardımcı olunabilir. Çocuklar bu sayede kitabın bir ihtiyacı karşıladığını görerek hem kitap okuma alışkanlığı elde edecek, hem de problemlerini çözeceklerdir. En azından karşılaştıkları problemlerde yalnız olmadıklarını anlayacak ve kendileri gibi arkadaş edinme güçlüğü çeken çocukların da bulunduğu düşüncesine varacak, problemi çözmede kendilerine güven gelecektir. Öğretmen ve ailelerin çocukların problemlerini çözmede çocuk edebiyatını dikkate aldıklarında belli bir metotla hareket etmeleri, bu metodun çocuğun yaşadığı problemi ortaya çıkarıcı, tanımlayıcı, yol gösterici nitelikte olması gerekir. Bu konuda yol gösteren, amaçtan sapmadan belli bir hedefe götüren öğretmendir. Ancak öğretmenin kitap seçmede ve çözüm bulmada dikkatli davranması ve gerektiğinde çocuk ruh sağlığından danışmanlık alması gereklidir.

Arkadaş Edinme Güçlüğü Çeken Çocukların Problemlerini Çözmede Çocuk Edebiyatından Yararlanma

Kaynakça:

- Dayıoğlu, G. (2002) **Arkadaş Edinmek Zor Mu?** Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul
- Dilidüzgün, S. (1996), **Çağdaş Çocuk Yazını**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Dönmezer, S. (1984) **Sosyoloji**, Savaş Yayınları, Ankara
- Fichter, J. (1994) **Sosyoloji Nedir**, Çev: Çelebi N, Atilla Kitabevi, Ankara
- Forgan, J. (http://www.questia.com/library/psychology/counseling-and_therapy_bibliotherapy.)
- Kantarcıoğlu, S. (1998) **Orta Dereceli Okul Öğretmenleri İçin Rehberlik**, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul
- Lukens, R. (1999) **A Critical Handbook of Children's Literature**, New York
- Özguven, M. (1996) **Toplum Bilimlerine Giriş**, Ekin Kitabevi, BURSA
- Sever, S. (2003) **Çocuk ve Edebiyat**, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Tu, W. (1999) "Using Literature to Help Children Cope With Problems", (<http://www.ericdigests.org/2000-3/cope.htm>)
- Yörüköglü, A. (1998) **Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar**, Özgür yayınları, İstanbul